

BOROMISZA TIBOR (1880-1960)

Zazar-part | *Bank of Sasar, 1913*

Olaj, karton | Oil on cardboard, 35 x 44,5 cm

Jelezve balra lent | Signed bottom left: Boromisza Tibor

Hátoldalon autográf felirat | Autograph inscription on the reverse:

Égly Mihálynak a Nagybánya szerkesztőjének NB. 1913 XI. 23. Boromisza Tibor

Kezdő ár | Starting price: 7 500 000 Ft / 21 429 EUR

Becsérték: 12 000 000 – 16 000 000 Ft

Estimate: 34 286 – 45 714 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE:

| egykor Égly Mihály, a Nagybánya c. folyóirat szerkesztőjének tulajdonában

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED:

| Török Katalin-Jurecskó László: Boromisza Tibor 1880-1960.

MűvészetMalom Modern és Kortárs Művészeti Központ, Szentendre,
2012, 65. (58. kép: *Zazar-part, 1913* címmel)

BOROMISZA TIBOR

1. Boromisza Tibor: Nagybánya látképe, 1912

2. Boromisza Tibor: Eső, 1912

Noha Boromisza Tibort családjá – a kor szokásához híven – katonának szánta, amelynek egy ideig ő eleget is tett, 1904-ben már Nagybányán van, és még ugyanebben az évben, levélben kéri Rómából szüleit, hogy örökségét választott hivatására fordíthassa. Ezután rendkívül szisztematikus tanulásba kezd, megjárja Párizst, majd hazatérve rögvést csatlakozik az ún. nagybányai neósokhoz, azok egyik legelismertebb tagja lesz. Nagybánya életének megbecsült tagja, a fiatalok közül elsőként jut önálló műteremhez, és nagy szerepe van, hogy a művészkolónia támogatásokhoz jut, és belekezdhet további műtermek építésébe. Azonban Boromisza nem akarta elkötelezni magát senki felé, egyaránt szerepel a MIÉNK 1907-es Ifjúság című csoportkiállításán, 1908-tól egyik fontos tagja a rövid életű balatoni festőkolóniának, a következő évtől pedig a Művészház kiállításain komoly kollekcióval jelentkezik, amellyel nagy feltűnést kelt a kritikusok és a művésztársak körében.

Stílusában mintha mindig is ezt a sokszínűséget képviselné: a tapasztaltak, a látottak, a tanultak sajátosan párosulnak egyedi látásmódjával. Boromisza az első festői korszakában (1904-1918) szintetizálja kora modern művészetének ideáit úgy, hogy kézigye mindvégig felismerhető marad. Képein a fény, a mozgás és a hangulat központi szerepet kapnak, ahogy írja „min-

den hangulat. A szín, világítás, formák, vonalak és mozgás harmóniájának egy időben való meglátása is egy hangulat. Így érett meg bennem az együvé váló, egyszerre meglátott, lényeges elemek összefoglalásának az erős öntudatos vágya.”¹ Egy évre rá, 1912-ben vásár-tematikájú képeiről szólva, ezt a gondolatot így folytatja: „(A) mozgás stílusát kerestem, a mozgás ritmusát-lelkét, abból indulván ki, hogy nincs mozdulatlanság, a mozgás állandósága egy bizonyos (helyzethez és helyhez adott) formában az egész környezettel egységben folytatódólagosan mutatkozik.”² Boromisza Nagybányát minden évszakban, minden időjárásban megfesti, kiapadhatatlan témát adva számára. Képein az ember, a város és a természet egységét hangsúlyozza.

A most aukcióra került olajfestmény egyesíti a nagybányai korszak különféle műcsoportjait: lát-, város-, zsáner-, valamint tájképi elemek is felfedezhetőek rajta. Boromisza nem törekszik topografikus hűsége, így lehetséges, hogy egyszerre láthatjuk a várost kettészelő Zsarpatakot a kőhíddal, a híres református templom jellegzetes sárga falait és piros kupoláját a városházzal, a falu szélén menetelő parasztokat. Boromisza az egy évvel korábbi *Eső* (2. kép) című festményén rendkívül finoman érzékelteti a gyönyörű zöld színekben pompázó, nyári eső áztatta erdőt. A csapadék szinte láthatatlan, az

égen csupán pár vékony, függőleges fehér színű vonal jelzi jelenlétét, annál jellegzetesebb, ahogyan a festő az eső jellemzőjét és a hangulatot megragadja. Az erdő lombjai életerősen duzzadnak, a patakvizének normális folyását megzavarják a fentről érkező esőcseppek. Régóta tarthat már, mert emberek nincsenek a képen, de már a szürke felhők egyik irányból bomladoznak. Ezzel szemben a *Zsár-part* (1913) című képen a zápor a kép egynegyedét látványosan elfoglalja, olyannyira, hogy a Kereszt-hegyet sűrű tömegével konkrétan eltakarja (ld. 1. kép). Itt épp az eső megjelenítése a fontos, ahogy lecsap a tájra. Kétségét a még napfényben szikrázó részek tovább élénkítik. Annak a természeti jelenségnek lehetünk tanúi, amikor vihar előtt szinte kisülnek a színek, a patakviz tükre és a színes házfalak a tört fehérben, világos rózsaszín és ibolyaszínből rikítanak. A kép balalsó sarkában álló fa kerekded, már-már eső érte sötétzöld lombjainak formája visszaköszön a hegyről leguruló szél előre hömpölygő mozgásában, a dombok és hegyek körvonalában, valamint a hazafelé siető emberek stilizált tömegében. Minden egyaránt mozgásban van és egyaránt fontos, ez tartja össze őket. Mindez előrevetíti az első világháború utáni korszakának egyik vezérlő elvét, amely a keleti művészetek sajátja: az egyenértékűséget.

FÖLDES LÉNA

¹ Boromisza Tibor: Feljegyzések. (1911) In: *Boromisza Tibor önéletrajzi feljegyzései*. Szerk.: Török Katalin, Szentendre, 2011
² Boromisza Tibor: Feljegyzések. In: *Élet és Literatúra*, 1912. szeptember 15.